

Rättsfallssamlingen

TRIBUNALENS DOM (andra avdelningen)

den 23 oktober 2017*

”Konkurrens – Konkurrensbegränsande samverkan – Missbruk av dominerande ställning – Selektivt reparationssystem – Schweiziska klocktillverkares vägran att tillhandahålla reservdelar till oberoende klockreparatörer – Primärmarknad och eftermarknad – Eliminering av all effektiv konkurrens – Beslut att avslå ett klagomål”

I mål T-712/14,

Confédération européenne des associations d’horlogers-réparateurs (CEAHR), Bryssel (Belgien), inledningsvis företrädd av advokaterna P. Mathijsen och P. Dyrberg, därefter av advokaten M. Sánchez Rydelski och slutligen av advokaten P. Benczek,

sökande,

mot

Europeiska kommissionen, inledningsvis företrädd av F. Ronkes Agerbeek, M. Farley och C. Urraca Cavedes, därefter av M.A. Dawes, Ronkes Agerbeek och J. Norris-Usher, samtliga i egenskap av ombud,

svarande,

med stöd av

LVMH Moët Hennessy-Louis Vuitton SA, Paris (Frankrike), företrädd av advokaten C. Froitzheim, och R. Subiotto, QC,

av

Rolex, SA, Genève (Schweiz), företrädd av advokaten M. Araujo Boyd,

och av

The Swatch Group SA, Neuchâtel (Schweiz), inledningsvis företrädd av advokaterna A. Israel och M. Jakobs, därefter av advokaterna A. Israel och J. Lang,

intervenienter,

angående en talan som ingetts med stöd av artikel 263 FEUF om ogiltigförklaring av kommissionens beslut C(2014) 5462 final av den 29 juli 2014, genom vilket kommissionen avlog sökandens klagomål rörande påstådda överträdelser av artiklarna 101 och 102 FEUF (ärende – AT.39097 – Reparation och underhåll av klockor),

* Rättegångsspråk: engelska.

meddelar

TRIBUNALEN (andra avdelningen),

sammansatt av ordföranden M. Prek, samt domarna E. Buttigieg och B. Berke (referent),

justitiesekreterare: handläggaren C. Heeren,

efter det skriftliga förfarandet och förhandlingen den 10 februari 2017,

följande

Dom

Bakgrund till tvisten och det angripna beslutet

Det administrativa förfarandet

- 1 Sökanden, Confédération européenne des associations d'horlogers-réparateurs (CEAHR), är en sammanslutning utan vinstintresse som består av nio nationella sammanslutningar från åtta medlemsstater och som företräder oberoende klockreparatörers intressen.
- 2 Den 20 juli 2004 ingav sökanden ett klagomål till Europeiska gemenskapernas kommission mot The Swatch Group SA, Richemont International SA, LVMH Moët Hennessy-Louis Vuitton SA, Rolex, SA, Manufacture des montres Rolex SA, Société anonyme de la Manufacture d'horlogerie Audemars Piguet & Cie och Patek Philippe SA Manufacture d'Horlogerie (nedan kallade de schweiziska klocktillverkarna). Sökanden påtalade att det förelåg ett avtal eller samordnat förfarande mellan dessa tillverkare och hävdade att det förekom missbruk av en dominerande ställning till följd av deras vägran att tillhandahålla reservdelar till oberoende klockreparatörer.
- 3 Den 10 juli 2008 antog kommissionen beslut K(2008) 3600 (ärende COMP/E-1/39097 – Reparation av klockor) genom vilket den avlog CEAHR:s klagomål med hänvisning till att det inte fanns ett tillräckligt intresse för Europeiska unionen för att fullfölja utredningen om de påstådda överträdelserna.
- 4 Den 15 december 2010 ogiltigförklarade tribunalen kommissionens beslut om avslag på klagomålet. Den slog fast att kommissionen hade åsidosatt sin skyldighet att beakta alla faktiska och rättsliga omständigheter som är relevanta och att noga undersöka samtliga sådana omständigheter som den fått kännedom om genom sökanden, att det fanns brister i kommissionens motivering till dess påstående att klagomålet på sin höjd avsåg ett segment av en marknad av begränsad storlek, vars ekonomiska betydelse följaktligen också är begränsad och att den hade gjort en uppenbart oriktig bedömning när den slog fast att marknaden för reparations- och underhållstjänster avseende klockor inte är en fristående relevant marknad, utan ska bedömas tillsammans med marknaden för lyx- eller prestigeur. Den fann följaktligen att de rättsstridigheter som kommissionen hade gjort sig skyldig till var ägnade att påverka dess bedömning av frågan huruvida det finns ett tillräckligt unionsintresse för att fullfölja utredningen av klagomålet (dom av den 15 december 2010, CEAHR/kommissionen, T-427/08, EU:T:2010:517, punkterna 33–43, 76–119 och 157–178).
- 5 Efter denna dom inledde kommissionen den 1 augusti 2011 ett förfarande mot de schweiziska klocktillverkarna enligt artikel 7 i kommissionens förordning (EG) nr 773/2004 av den 7 april 2004 om kommissionens förfaranden enligt artiklarna [101 FEUF och 102 FEUF] (EUT L 123, 2004, s. 18).

Den 29 juli 2013 informerade kommissionen sökanden om sitt preliminära ställningstagande till klagomålet vid ett möte om ärendets gång. Efter den undersökningen beslutade den att inte fortsätta sin utredning.

- 6 Kommissionen informerade sökanden formellt genom skrivelse av den 3 september 2013 om att den avsåg att avslå klagomålet.
- 7 Genom skrivelse av den 27 september 2013 delgav sökanden kommissionen sina synpunkter angående avslaget av klagomålet. Sökanden vidhöll att de schweiziska klocktillverkarnas vägran att tillhandahålla reservdelar utgjorde en överträdelse av artiklarna 101 FEUF och 102 FEUF.
- 8 Efter att ha inhämtat synpunkter från Richemont, Rolex och The Swatch Group den 16 september, den 18 och den 19 november 2013 och efter att ha meddelat sökanden dessa synpunkter och överlämnat icke konfidentiella handlingar som låg till grund för dess bedömning underrättade kommissionen den 16 januari och den 5 mars 2014 vid möten rörande ärendets läge, sökanden om att dess synpunkter inte innehöll några nya uppgifter av väsentlig betydelse för att utveckla den ursprungliga ståndpunkten.
- 9 Den 29 juli 2014 antog kommissionen beslut C(2014) 5462 final i ärendet AT.39097 – Reparation av klockor (nedan kallat det angripna beslutet) om avslag av sökandens klagomål till följd av att de medel som en noggrannare undersökning krävde var oproportionerliga med hänsyn till att sannolikheten för att en överträdelse av artiklarna 101 FEUF och 102 FEUF skulle fastställas var liten.

Det angripna beslutet

- 10 Kommissionen begränsade sin undersökning till klockor som det av ekonomiska och tekniska skäl lönade sig att reparera och underhålla, det vill säga klockor som såldes till ett pris som översteg 1000 euro (nedan kallade prestigeur).
- 11 Kommissionen erinrade inledningsvis om att marknaden för tillverkning av prestigeur var konkurrensutsatt.
- 12 I skälen 65–73 i det angripna beslutet beskrivs hur reparations- och underhållstjänster fungerar. Kommissionen har i detta avseende anfört att flertalet av de schweiziska klocktillverkarna har infört selektiva reparationssystem som gör det möjligt för oberoende klockreparatörer att bli auktoriserade reparatörer under förutsättning att de uppfyller kriterier som hänför sig till deras utbildning, deras erfarenhet och deras utrustning och lämpligheten av deras lokaler. Dessa system hade införts gradvis av vissa tillverkare under olika perioder, medan andra tillverkare fortsatte att tillhandahålla reservdelar till oberoende reparatörer. Dessutom utnyttjade vissa schweiziska klocktillverkare som hade infört sådana system fortfarande de tjänster som tillhandahålls av oberoende reparatörer för äldre klockor. Auktoriserade reparatörer har tillgång till reservdelar och märkesspecifika verktyg och nödvändig teknisk information. De kan inte återförsälja reservdelar till icke auktoriserade reparatörer och ofta distribuerar de även dessa klockor och ansvarar för service efter försäljningen. De schweiziska klocktillverkarna har även inrättat interna nätverk för reparation. Den investering som krävs för att bli en auktoriserad reparatör beror på varumärket och de reparationstjänster som tillhandahålls som kan vara grundläggande eller fullständiga, det vill säga inbegripa demontering av den mekanism som får visarna att rotera och aktiverar ytterligare funktioner, nämligen rörelsen. För vissa schweiziska klocktillverkare är andelen reparationer som utförs av auktoriserade reparatörer mycket betydande. Dessutom har prestigeur ofta mer komplicerade mekaniska rörelser som kräver ett mer sofistikerat know-how än quartz rörelser.

Definition av marknaden

- 13 Kommissionen undersökte i punkterna 85–91 i det angripna beslutet marknaden för försäljning av prestigeur (primärmarknaden), marknaden för tillhandahållande av reparations- och underhållstjänster av klockor och marknaden för tillhandahållande av reservdelar (sekundärmarknaderna), vars geografiska omfattning utgör Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES). Den fann att primärmarknaden och sekundärmarknaderna var fristående marknader.
- 14 Avseende reparations- och underhållstjänster fastställde kommissionen att utbytbarheten mellan reparationstjänsterna för olika varumärken var begränsad, i sådan utsträckning att det kunde anses att det fanns fristående marknader för varje varumärke.
- 15 Vad gäller tillhandahållande av reservdelar konstaterade kommissionen att utbytbarheten var mycket begränsad, eftersom delarna i allmänhet inte var utbytbara mellan olika varumärken och att konsumenter, när dessa delar var utbytbara, föredrog originaldelar för att klockans värde inte skulle minska. Liksom när det gäller reparation och underhåll fanns således flera fristående marknader, var och en av dessa associerades till ett varumärke.

Bedömning mot bakgrund av artikel 102 FEUF

- 16 Kommissionen fann att det inte kunde uteslutas att de schweiziska klocktillverkarna har en dominerande ställning på marknaderna för reparation och tillhandahållande av reservdelar, eftersom det för inträde på dessa marknader krävdes en omfattande investering till följd av deras egenskaper.
- 17 Eftersom de schweiziska klocktillverkarna emellertid har infört ett selektivt reparationssystem som möjliggör för oberoende reparatörer att bli auktoriserade reparatörer, förutsatt att de uppfyller objektiva villkor, beslutade kommissionen att det, till skillnad från den praxis som sökanden åberopat, inte var möjligt att dra slutsatsen att dessa tillverkare hade reserverat sekundärmarknaderna åt sig själva genom att hindra oberoende inträde till dessa marknader. Den anförde vidare att ett sådant system inte innebar att effektiv konkurrens elimineras, eftersom konkurrens fortfarande förekom mellan auktoriserade reparatörer, särskilt som dessa kunde reparera klockor av olika varumärken.
- 18 I avsaknad av särskilda omständigheter och till följd av att ett selektivt reputationssystem grundat på kvalitativa kriterier har inrättats räckte vägran att tillhandahålla reservdelar enligt kommissionen således inte för att fastställa att missbruk förekommit. Vägran kunde för övrigt förklaras av objektiva rättfärdigande grunder och strävan efter produktivitetsvinster, särskilt bevarandet av varumärkets image och produkternas kvalitet, förhindrande av förfalskning och ökningen av den tekniska komplexiteten av mekaniska klockor som kräver en reparation av hög kvalitet. Mot bakgrund av vad som anförts ovan slog kommissionen fast att sannolikheten att missbruk av en dominerande ställning skulle konstateras var begränsad i ärendet.

Bedömning med hänsyn till artikel 101 FEUF

- 19 Avseende frågan huruvida det förelåg ett avtal eller samordnade förfaranden som syftade till att begränsa konkurrensen fastställde kommissionen, efter en undersökning, att de selektiva reparationssystemen inte hade införts under samma period av samtliga schweiziska klocktillverkare. Vissa av dem fortsatte dessutom att tillhandahålla reservdelar till oberoende reparatörer. Enligt kommissionen var det således inte möjligt att dra slutsatsen att det förelåg ett avtal eller samordnade förfaranden. Dessutom fann kommissionen att den omständigheten att det förelåg separata marknader för reservdelar för varje varumärke gjorde det onödigt att införa ett samordnat förfarande för att avbryta tillhandahållandet av dessa till oberoende reparatörer.

- 20 Vad gäller frågan huruvida de selektiva reparationssystemen är förenliga med kommissionens förordning (EU) nr 330/2010 av den 20 april 2010 om tillämpningen av artikel 101.3 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt på grupper av vertikala avtal och samordnade förfaranden (EUT L 102, 2010, s. 1), anförde kommissionen att det på grundval av dess undersökning inte var möjligt att fastställa att det inte stod de auktoriserade reparatörerna fritt att själva bestämma priserna för reparationer, eftersom det i avtalen enbart fastställdes riktpriiser eller maximipriiser. Den anförde även att det vid en analys av nämnda avtal inte heller kunde fastställas någon allvarlig begränsning i den mening som avses i den förordningen. Eftersom tillverkarna i allmänhet innehar en marknadsandel som överstiger 30 procent på sekundärmarknaderna för deras varumärke fann kommissionen att nämnda förordning inte var tillämplig.
- 21 Kommissionen granskade därefter om de selektiva reparationssystemen uppfyllde de villkor som uppställs i rättspraxis för att undgå en tillämpning av artikel 101.1 FEUF. För det första fann den att ett selektivt reparationssystem var nödvändigt på grundval av produktens karaktär för att bevara kvaliteten på klockor, säkerställa en optimal användning av dessa, förhindra förfalskning och bevara varumärkets image och den aura av exklusivitet och prestige som är förknippad med dessa lyxprodukter ur konsumenternas synvinkel. För det andra fann den att det av dess undersökning inte framkom att urvalet av auktoriserade reparatörer inte gjordes på grundval av objektiva kriterier som tillämpas på ett enhetligt och icke-diskriminerande sätt. För det tredje ansåg den att kriterierna rörande reparatörernas utbildning och erfarenhet, verktyg, utrustning och lager av reservdelar som stod till deras förfogande som syftade till att bedöma deras förmåga att utföra reparationer inom rimlig frist, trots att de varierade mellan tillverkarna, var kvalitativa kriterier och inte gick utöver det som var nödvändigt för att säkerställa det syfte som eftersträvas med systemet. Av undersökningen framgick för övrigt att de auktoriserade tillverkarna enligt avtal inte var skyldiga att inte reparera klockor av andra varumärken och att de omfattande investeringar som skulle göras inte kunde anses som konstgjorda hinder för inträde på marknaden och inte var oproportionerliga, eftersom de motiveras av kvalitetsmålet och att det inte är ovanligt att reparatörer arbetar för olika varumärken.
- 22 Kommissionen slog följaktligen fast att det var osannorligt att dessa system omfattades av tillämpningsområdet för artikel 101 FEUF.
- 23 Vad gäller förbudet för auktoriserade reparatörer att tillhandahålla reservdelar till oberoende reparatörer erinrade kommissionen om att det rörde sig om integrerad del i selektiva system som inte heller omfattades av tillämpningsområdet för artikel 101 FEUF och som inte ansågs utgöra en allvarlig begränsning enligt förordning nr 330/2010, till skillnad från vad som föreskrevs för sektorn för motorfordon. Den jämförelse som sökanden gjorde med denna sektor är således inte relevant. Förbudet mot återförsäljning kunde enligt kommissionen därför inte heller utgöra ett åsidosättande av artikel 101 FEUF.
- 24 Kommissionen slog följaktligen fast att sannolikheten att en överträdelse av konkurrensreglerna skulle konstateras var liten, även om ytterligare medel för utredningen av klagomålets skulle avsättas. En sådan avsättning skulle därför vara oproportionerlig.

Förfarandet och parternas yrkanden

- 25 Genom ansökan som inkom till tribunalens kansli den 7 oktober 2014 väckte sökanden förevarande talan.
- 26 Genom handlingar som inkom till tribunalens kansli den 23 januari, den 30 januari respektive den 23 februari 2015 ansökte intervenienterna, The Swatch Group, LVMH Moët Hennessy-Louis Vuitton och Rolex om att få intervensera i detta mål till stöd för kommissionen. Genom beslut av den 21 april 2015 av ordföranden på tribunalens nionde avdelning bifölls dessa interventionsansökningar.

- 27 Genom handling som inkom till tribunalens kansli den 31 mars 2015 ansökte Cousins Material House Ltd om att få intervensera i detta mål till stöd för sökandens yrkanden. I beslut av den 11 november 2015 avlog ordföranden för tribunalens nionde avdelning Cousins Material House interventionsansökan.
- 28 Intervenienterna inkom med sina inlagor inom den föreskrivna fristen.
- 29 Genom beslut av tribunalens ordförande tilldelades målet en ny referent på den andra avdelningen.
- 30 Sökanden har yrkat att tribunalen ska
- ogiltigförklara det angripna beslutet, och
 - förplikta kommissionen att ersätta rättegångskostnaderna.
- 31 Kommissionen har, med stöd av intervenienterna, yrkat att tribunalen ska
- ogilla talan, och
 - förplikta sökanden att ersätta rättegångskostnaderna.

Rättslig bedömning

- 32 Sökanden har åberopat sex grunder till stöd för sin talan. Som första grund har det gjorts gällande att kommissionen gjorde en oriktig bedömning av de schweiziska klocktillverkarnas inflytande på marknaden. Som andra grund har det gjorts gällande att kommissionen gjorde en oriktig bedömning av om missbruk förekommit till följd av de schweiziska klocktillverkarnas vägran att tillhandahålla reservdelar till oberoende reparatörer. Som tredje grund har det gjorts gällande att kommissionen gjorde en oriktig bedömning av huruvida det selektiva reparationssystemet och vägran att tillhandahålla reservdelar är objektivt motiverade. Som fjärde grund har det gjorts gällande att kommissionen gjorde en oriktig bedömning av om samverkan eller samordnade förfaranden förekom. Som femte grund har det anförts att kommissionen har åsidosatt motiveringsskyldigheten. Den sjätte grunden avser åsidosättande av principen om god förvaltningssed.
- 33 Av fast rättspraxis följer att artikel 7.2 i förordning nr 773/2004 inte tillerkänner den klagande någon rätt att kräva att kommissionen fattar ett slutligt beslut vad beträffar förekomsten av den påstådda överträdelsen. Kommissionen kan inte heller vara skyldig att under alla omständigheter fortsätta förfarandet fram till det stadium där den kan fatta ett slutligt beslut (se, för ett liknande resonemang, dom av den 19 september 2013, EFIM/kommissionen, C-56/12 P, ej publicerad, EU:C:2013:575, punkt 57, dom av den 18 september 1992, Automec/kommissionen, T-24/90, EU:T:1992:97, punkt 75, och dom av den 30 maj 2013, Omnis Group/kommissionen, T-74/11, ej publicerad, EU:T:2013:283, punkt 42).
- 34 Kommissionen, som enligt artikel 105.1 FEUF ska säkerställa tillämpningen av de principer som anges i artiklarna 101 FEUF och 102 FEUF, har att ange och genomföra inriktningen av unionens konkurrenspolitik. För att effektivt sköta denna uppgift har kommissionen rätt att ge olika prioritet åt klagomål som är anhängiga vid den och har i detta avseende ett stort utrymme för skönsmässig bedömning (se, för ett liknande resonemang, dom av den 4 mars 1999, Ufex m.fl./kommissionen, C-119/97 P, EU:C:1999:116, punkterna 88 och 89, dom av den 17 maj 2001, IECC/kommissionen, C-449/98 P, EU:C:2001:275, punkt 36, och dom av den 30 maj 2013, Omnis Group/kommissionen, T-74/11, ej publicerad, EU:T:2013:283, punkt 43).

- 35 När kommissionen, vid utövandet av detta utrymme för skönsmässig bedömning, ger de ingivna klagomålen olika prioritet, kan den inte endast fastställa i vilken ordning klagomålen ska behandlas, utan den kan även avslå ett klagomål på grund av att det inte finns ett tillräckligt unionsintresse av att pröva ärendet (se, för ett liknande resonemang, dom av den 15 december 2010, CEAHR/kommissionen, T-427/08, EU:T:2010:51, punkt 27 och där angiven rättspraxis).
- 36 För att bedöma vilket unionsintresse det finns av en fortsatt undersökning i ärendet måste kommissionen ta hänsyn till förhållandena i det aktuella fallet, och då särskilt till de faktiska och rättsliga uppgifter som lämnats i det klagomål som framstälts vid kommissionen. Efter det att kommissionen med all erforderlig omsorg har utvärderat de faktiska och rättsliga uppgifter som lämnats av den som framställer klagomål, ska den särskilt ta hänsyn till den påstådda överträdelsens betydelse för den inre marknadens funktion, möjligheten att kunna fastställa dess förekomst och omfattningen av de undersökningsåtgärder som är nödvändiga, för att under bästa tänkbara omständigheter kunna fullgöra sitt uppdrag att säkerställa respekten för artiklarna 101 FEUF och 102 FEUF (dom av den 18 september 1992, Automec/kommissionen, T-24/90, EU:T:1992:97, punkt 86, och av den 15 december 2010, CEAHR/kommissionen, T-427/08, EU:T:2010:51, punkt 158).
- 37 Unionsdomstolens kontroll av hur kommissionen har utövat det utrymme för skönsmässig bedömning som den har vid prövning av klagomål får inte föranleda denna att ersätta kommissionens bedömning av unionsintresset med sin egen bedömning (se, för ett liknande resonemang, dom av den 15 december 2010, CEAHR/kommissionen, T-427/08, EU:T:2010:51, punkt 65, och dom av den 11 juli 2013, BVGD/kommissionen, T-104/07 och T-339/08, ej publicerad, EU:T:2013:366, punkt 219).
- 38 Eftersom bedömningen av huruvida ett klagomål är av unionsintresse ska göras utifrån omständigheterna i varje enskilt fall, finns det inte anledning att vare sig begränsa antalet bedömningskriterier som kommissionen kan stödja sig på eller att tvärtom föreskriva att den uteslutande ska tillämpa vissa kriterier. Kommissionen kan följaktligen prioritera ett enda kriterium för att bedöma unionsintresset (dom av den 17 maj 2001, IECC/kommissionen, C-450/98 P, EU:C:2001:276, punkt 58, och dom av den 16 oktober 2013, Vivendi/kommissionen, T-432/10, ej publicerad, EU:T:2013:538, punkt 25).
- 39 Dessutom åvilar bevisbördan för en påstådd överträdelse i förfarandet för klagomål klaganden. Inom ramen för en talan om ogiltigförklaring av ett beslut av kommissionen om att avslå ett klagomål ankommer det likaledes på klaganden att framföra argument och bevisning vid unionsdomstolarna för att styrka att beslutet är rättsstridigt (dom av den 19 september 2013, EFIM/kommissionen, C-56/12 P, ej publicerad, EU:C:2013:575, punkterna 72 och 73).
- 40 Av ovannämnda rättspraxis följer att det inte ankommer på tribunalen att kritisera de delar av beslutet som inte har ifrågasatts av sökanden på ett effektivt sätt eller att godta argument som sökanden framfört utan att förebringa bevisning för dessa.
- 41 Kommissionens stora utrymme för skönsmässig bedömning är emellertid inte obegränsat. Kommissionen är nämligen skyldig att noga undersöka de faktiska och rättsliga omständigheter som den fått kännedom om genom klagandenas försorg (dom av den 4 mars 1999, Ufex m.fl./kommissionen, C-119/97 P, EU:C:1999:116, punkt 86, och dom av den 30 maj 2013, Omnis Group/kommissionen, T-74/11, ej publicerad, EU:T:2013:283, punkt 46). För övrigt innebär inte begränsningen av unionsdomstolens prövning att denna inte ska pröva om de bevis som åberopats är materiellt riktiga, tillförlitliga och samstämmiga, och pröva huruvida dessa bevis utgör samtliga relevanta uppgifter som ska beaktas och huruvida de kan ligga till grund för de slutsatser som dragits (dom av den 17 september 2007, Microsoft/kommissionen, T-201/04, EU:T:2007:289, punkt 89, och dom av den 11 juli 2013, BVGD/kommissionen, T-104/07 och T-339/08, ej publicerad, EU:T:2013:366, punkt 220).

42 Det är mot bakgrund av dessa överväganden som tribunalen kommer att pröva de grunder som åberopats.

43 För det första ska den tredje grunden analyseras inom ramen för vilken det gjorts gällande att kommissionen gjorde en oriktig bedömning avseende frågan om de selektiva reparationssystemen och vägran att tillhandahålla reservdelar är objektivt motiverade. För det andra ska den andra grunden bedömas inom ramen för vilken det gjorts gällande att kommissionen gjorde en uppenbart oriktig bedömning avseende förekomsten av missbruk till följd av de schweiziska klocktillverkarnas vägran att tillhandahålla reservdelar till oberoende reparatörer. För det tredje ska den första grunden prövas inom ramen för vilken det gjorts gällande att kommissionen gjorde en uppenbart oriktig bedömning av de schweiziska klocktillverkarnas inflytande på marknaden. För det fjärde ska den fjärde grunden undersökas avseende en uppenbart oriktig bedömning avseende förekomsten av en samverkan eller samordnade förfaranden, för det femte, den femte grunden avseende åsidosättande av motiveringsskyldigheten och för det sjätte, den sjätte grunden avseende åsidosättande av principen om god förvaltnings sed.

Den tredje grunden avseende att kommissionen gjort en uppenbart oriktig bedömning i fråga om huruvida de selektiva reparationssystemen och vägran att tillhandahålla reservdelar är objektivt motiverade, icke-diskriminerande och proportionerliga

44 Sökandenas tredje grund består av två delar. Som första delgrund har sökanden kritiserat kommissionen för att ha gjort en felaktig tolkning av rättspraxis när den fastställde att ett selektivt distributionssystem och, analogt, ett selektivt reparationssystem, inte omfattas av artikel 101.1 FEUF, förutsatt att det är objektivt motiverat, icke-diskriminerande och proportionerligt, medan det i själva verket även krävs att ett sådant system inte har som effekt att undanröja all konkurrens. Som andra delgrund har sökanden gjort gällande att kommissionen gjorde en uppenbart oriktig bedömning när den fann att de selektiva reparationssystemen i fråga var objektivt motiverade, icke-diskriminerande och proportionerliga.

45 Kommissionen anser att talan inte kan vinna bifall såvitt avser denna grund.

Den tredje grundens första del avseende de villkor som ett selektivt system ska uppfylla för att anses vara förenligt med artikel 101.1 FEUF

46 Sökanden har bestritt kommissionens tolkning att reparationssystemen i fråga är förenliga med rättspraxis avseende artikel 101 FEUF, eftersom de är objektivt motiverade, icke-diskriminerande och proportionerliga. Dessa system skulle tvärtom enbart vara förenliga med denna artikel om de, utöver dessa villkor, inte hade som effekt att undanröja all konkurrens, det vill säga om de begränsningar som de innebär skulle uppvägas av andra konkurrensfaktorer mellan produkter av samma varumärke eller av att det finns en effektiv konkurrens mellan olika varumärken, vilket inte är fallet i förevarande mål. Sökanden har vidare anfört att frågan om förenligheten av selektiva distributionssystem inte är relevant för bedömningen av förenligheten av selektiva reparationssystem, eftersom marknaden för de primära produkterna skiljer sig från marknaden för reparations- och underhållstjänster.

47 Kommissionen har bestritt denna argumentation.

48 Kommissionen har i skäl 154 i det angripna beslutet anfört att ett kvalitativt selektivt distributionssystem i allmänhet anses falla utanför artikel 101.1 FEUF på grund av att det saknar konkurrenshämmande effekter, förutsatt att det är objektivt motiverat, icke-diskriminerande och proportionerligt. Kommissionen tillämpade därefter dessa villkor på de selektiva reparationssystemen i fråga.

- 49 Domstolen har i detta avseende slagit fast att förekomsten av sinsemellan olika distributionskanaler som är anpassade till de olika tillverkarnas individuella särdrag och de olika konsumentgruppernas behov särskilt var motiverad inom branschen för produktion av varaktiga och tekniskt avancerade konsumtionsvaror av hög kvalitet inom vilken ett relativt begränsat antal stora och medelstora tillverkare utbjuder ett varierat sortiment apparater som är lätt utbytbara och att sådana produkter faktiskt kunde kräva försäljningsservice och service efter försäljning som var särskild anpassad till deras egenskaper och kopplade till distributionen av dem (dom av den 22 oktober 1986, Metro/kommissionen, 75/84, EU:C:1986:399, punkt 54).
- 50 Av hänvisningen till en särskilt anpassad service efter försäljning framgår emellertid att de villkor med hjälp av vilka det ska fastställas om ett selektivt distributionssystem är förenligt med artikel 101 FEUF även kan tillämpas vid bedömningen av om ett selektivt reparationssystem som utgör service efter försäljning har konkurrenshämmande effekter. Kriterierna avseende selektiva distributionssystem kan således tillämpas analogt vid bedömningen av de selektiva reparationssystemen i fråga.
- 51 Sökandens argument att bedömningen av om ett selektivt system är objektivt motiverat, icke-diskriminerande och proportionerligt även beror på om konkurrens råder mellan produkter och tjänster av olika varumärken som kan kompensera för begränsningar av den konkurrens mellan produkter av samma varumärke som följer av det selektiva systemet, grundar sig på en felaktig tolkning av rättspraxis.
- 52 Domstolen har redan slagit fast att de avtal som ett selektivt distributionssystem grundar sig på ofrånkomligen påverkar konkurrensen på den inre marknaden (dom av den 25 oktober 1983, AEG-Telefunken/kommissionen, 107/82, EU:C:1983:293, punkt 33, och dom av den 13 oktober 2011, Pierre Fabre Dermo-Cosmétique, C-439/09, EU:C:2011:649, punkt 39). Domstolen har dock slagit fast att det finns legitima krav, såsom upprätthållande av en fackhandel som kan erbjuda särskild service för tekniskt avancerade produkter av hög kvalitet, vilka kan motivera en konkurrensbegränsning gällande priserna till förmån för en konkurrens som grundar sig på andra faktorer än priser. Selektiva distributionssystem utgör alltså en konkurrensfaktor som är förenlig med artikel 101.1 FEUF genom att de syftar till ett legitimt resultat, nämligen att förbättra konkurrensen där den inte enbart utövas på grundval av priserna (dom av den 25 oktober 1983, AEG-Telefunken/kommissionen, 107/82, EU:C:1983:293, punkt 33, och dom av den 13 oktober 2011, Pierre Fabre Dermo-Cosmétique, C-439/09, EU:C:2011:649, punkt 40).
- 53 Dessutom är det enligt artikel 101.1 FEUF inte förbjudet att upprätta ett sådant distributionsnätverk, förutsatt att valet av återförsäljare sker enligt objektiva kriterier av kvalitativ natur som fastställs på ett enhetligt sätt gentemot alla de återförsäljare som kan komma i fråga och tillämpas utan diskriminering, att produkten i fråga har egenskaper som fordrar ett sådant distributionssystem, på så sätt att ett sådant distributionssystem krävs för att bevara produkternas kvalitet och säkerställa att de handhas på ett riktigt sätt och slutligen att föreskrivna villkor inte går utöver vad som är nödvändigt (dom av den 25 oktober 1977, Metro SB-Großmärkte/kommissionen, 26/76, EU:C:1977:167, punkt 20, dom av den 11 december 1980, L'Oréal, 31/80, EU:C:1980:289, punkterna 15 och 16, och dom av den 13 oktober 2011, Pierre Fabre Dermo-Cosmétique, C-439/09, EU:C:2011:649, punkt 41).
- 54 Av rättspraxis följer däremot inte att det är nödvändigt att kontrollera att dessa distributionsnätverk inte har till effekt att undanröja all konkurrens. Om ovan nämnda villkor är uppfyllda räcker detta för att fastställa att ett selektivt system är en konkurrensfaktor som är förenlig med artikel 101.1 FEUF.
- 55 Kommissionen begick således inte något fel när den fann att ett selektivt distributionssystem och analogt ett selektivt reparationssystem var förenligt med artikel 101.1 FEUF, förutsatt att det var objektivt motiverat, icke-diskriminerande och proportionerligt.

Den tredje grundens andra del: kommissionen gjorde en uppenbart oriktig bedömning i fråga om huruvida de selektiva reparationssystemen är objektivt motiverade, icke-diskriminerande och proportionerliga

56 Sökanden har gjort gällande att de selektiva reparationssystemen i fråga är objektivt omotiverade, diskriminerande och oproportionerliga.

57 Kommissionen har bestritt denna argumentation.

– Den första invändningen: Objektiv motivering av de selektiva reparationssystemen

58 Sökanden har kritiserat de skäl av vilka kommissionen ansåg att de selektiva distributionssystemen i fråga var objektivt motiverade. Sökanden har särskilt anfört att klockorna inte är av sådan särskild komplexitet att de motiverar införandet av dessa system, att bevarandet av bilden av en prestigefylld produkt inte kan utgöra ett legitimt mål för att begränsa konkurrensen och att nämnda system inte kan göra det möjligt att förbättra skyddet mot förfalskning. Sökanden anser att det även av svaret på dess argument avseende analogin med sektorn för motorfordon inom ramen för vilken tillverkarna inte kan hindra oberoende reparatörer från att få tillgång till reservdelar framgår att klagomålet inte har behandlats på ett lämpligt sätt i det angripna beslutet.

59 Enligt kommissionen kan denna invändning inte godtas.

60 Kommissionen har i detta avseende, i punkt 133 i det angripna beslutet, anfört att det var troligt att dessa system var motiverade av de skäl som de schweiziska klocktillverkarna anfört, nämligen av nödvändigheten av att beakta den ökade komplexiteten av modeller av prestigeur, bevarandet av varumärkets image, bevarandet av hög och enhetlig kvalitet på reparationstjänster och förhindrande av förfalskning.

61 För det första, trots att sökanden har hävdad att klockornas mekanism inte är komplex, har denne inte framfört några konkreta uppgifter till stöd för detta påstående som skulle kunna ifrågasätta kommissionens konstaterande i detta avseende. Vad gäller kritiken att kommissionen inte har kallat en expert för att granska denna komplexitet räcker det att erinra om att eftersom kommissionen inte är skyldig att ta ställning till huruvida en överträdelse föreligger eller ej, kan den inte vara förpliktad att göra en utredning, eftersom en sådan inte kan ha något annat syfte än att söka finna bevis för förekomsten av en överträdelse, något den inte är skyldig att fastställa (dom av den 18 september 1992, Automec/kommissionen, T-24/90, EU:T:1992:97, punkt 76, och dom av den 16 oktober 2013, Vivendi/kommissionen, T-432/10, ej offentliggjord, EU:T:2013:538, punkt 68). Kommissionen kan således inte klandras för att inte ha anlitat ensakkunnig.

62 För det andra, vad gäller den omständigheten att det har bestritts att det finns en trovärdig risk för förfalskning och ett behov av ett selektivt reparationssystem för att bättre kunna förebygga denna risk, kan sökandens påståenden, som inte har underbyggts, inte heller innebära att kommissionens konstaterande ifrågasätts. Detsamma gäller med avseende på sökandens påståenden avseende oberoende reparatörers hängivenhet och deras motstånd mot förfalskning.

63 Av handlingarna i målet framgår att de schweiziska klocktillverkarna har intygat att det finns en risk för förfalskning av prestigeur och deras reservdelar och att förhindrande av förfalskning är ett av de mål som eftersträvas genom införandet av selektiva reparationssystem. Sökanden har emellertid inte har framlagt någon omständighet som kan styrka att det inte föreligger någon risk för förfalskning och att kontrollen av tillhandahållandet av reservdelar inte kan begränsa förfalskningen av dessa delar.

- 64 Sökandens påståenden, som saknar stöd, visar följaktligen inte att kommissionen överskedar gränserna för sitt utrymme för skönsmässig bedömning när den fann att införandet av selektiva reparationssystem och vägran att tillhandahålla reservdelar kan motiveras av målet att bekämpa förfälskning.
- 65 För det tredje, vad gäller att selektiva reparationssystem motiveras av syftet att bevara prestigeurens varumärkesimage, ska det påpekas att domstolen, såsom sökanden anför, redan har slagit fast att syftet att skydda prestigeurens inte kan utgöra ett legitimt syfte för att begränsa konkurrensen och således inte kan motivera att en avtalsbestämmelse med detta syfte inte ska omfattas av artikel 101.1 FEUF (dom av den 13 oktober 2011, *Pierre Fabre Dermo-Cosmétique*, C-439/09, EU:C:2011:649, punkt 46).
- 66 Av den domen följer emellertid även att trots att bevarandet av varumärkets image inte kan motivera en begränsning av konkurrensen genom införandet av ett selektivt reparationssystem kan syftet att bevara produkternas kvalitet och deras korrekta handhavande i sig motivera en sådan begränsning. Domstolen slog nämligen fast att upprätthållande av en fackhandel som kan erbjuda särskild service för tekniskt avancerade produkter av hög kvalitet var ett legitimt krav och att om ett sådant mål eftersträvades var det inte förbjudet enligt artikel 101.1 FEUF att upprätta ett selektivt distributionssystem, förutsatt att valet av återförsäljare sker enligt objektiva kriterier av kvalitativ natur som fastställs på ett enhetligt sätt gentemot alla de återförsäljare som kan komma i fråga och tillämpas utan diskriminering, att produkten i fråga har egenskaper som fordrar ett sådant distributionssystem, på så sätt att ett sådant distributionssystem krävs för att bevara produkternas kvalitet och säkerställa att de handhas på ett riktigt sätt och slutligen att föreskrivna villkor inte går utöver vad som är nödvändigt (se, för ett liknande resonemang, dom av den 13 oktober 2011, *Pierre Fabre Dermo-Cosmétique*, C-439/09, EU:C:2011:649, punkterna 40 och 41).
- 67 Mot bakgrund av att bevarandet av varumärkets image inte är det enda syfte som enligt kommissionen kan motivera införandet av selektiva reparationssystem och syftet att bevara klockornas kvalitet och att säkerställa att de handhas på ett riktigt sätt kan räcka för att motivera införandet av detta system, gjorde sig kommissionen inte skyldig till en uppenbar oriktig bedömning när den fann att det var sannolikt att vägran att tillhandahålla reservdelar är motiverad, eftersom reparatörerna valdes utifrån objektiva kvalitativa kriterier som tillämpades på ett icke-diskriminerande sätt och inte gick utöver vad som är nödvändigt.
- 68 Vad för det fjärde gäller sökandens kritik av att kommissionen inte fann att jämförelsen med de bestämmelser som är tillämpliga på sektorn för motorfordon ledde fram till slutsatsen att de selektiva reparationssystem som införts av de schweiziska klocktillverkarna inte var objektivt motiverade, kan kommissionen inte klandras för att inte ha tillämpat dessa bestämmelser på sektorn för prestigeur. De bestämmelser som är tillämpliga på sektorn för motorfordon är inte tillämpliga på klockor. Som framgår av skäl 175 i det angripna beslutet har kommissionen dessutom hänvisat till flera omständigheter som gör det möjligt att skilja sektorn för prestigeur från sektorn för motorfordon.
- 69 Den påpekade särskilt att sektorn för motorfordon omfattades av en sektorsspecifik lagstiftning, att reservdelarna inom denna sektor kunde säljas direkt till slutkonsumenterna, att den service som tillhandahölls efter försäljning av prestigeur var en mindre lönsam marknad som inte utgjorde en stor andel av konsumenternas totala utgifter och att det inom sektorn för klockor var mindre viktigt att ha reparationsverkstäder i konsumenternas närhet än inom motorfordonssektorn, eftersom prestigeur lättare kunde skickas iväg för reparation. Kommissionen kan följaktligen inte klandras för att ha gjort sig skyldig till en uppenbart oriktig bedömning när den fann att sektorn för prestigeur kunde behandlas annorlunda än vad som föreskrivs i den lagstiftning som är tillämplig på motorfordonssektorn.

70 Det var således inte uppenbart felaktigt av kommissionen att slå fast att det var troligt att de selektiva reparationssystemen i fråga motiveras av nödvändigheten av att beakta de ökade komplexiteten av modeller av prestigeur, bevarande av en hög och enhetlig kvalitet av reparationstjänster och förebyggande av förfalskning.

– *Den andra invändningen: De selektiva reparationssystemen är inte diskriminerande*

71 Sökanden har med avseende på de selektiva reparationssystemens diskriminerande karaktär gjort gällande att tillgången till dessa system kräver omfattande investeringar, att kraven på kvalificering och utrustning var för höga med hänsyn till den omständigheten att mer komplicerade reparationer enbart utfördes undantagsvis och att reparatörerna är tvungna att uppfylla de specifika villkoren för investering för varje varumärke.

72 Enligt kommissionen kan denna invändning inte godtas.

73 I detta avseende räcker det att konstatera att eftersom alla dessa faktorer är objektiva kriterier som är kopplade till det mål som eftersträvas med de selektiva reparationssystemen, överskred kommissionen inte sitt utrymme för skönsässig bedömning när den bedömde att de inte påverkade systemens icke diskriminerande karaktär. Sökanden har inte heller ifrågasatt den objektiva karaktären av urvalskriterierna i reparationssystemen.

74 De faktorer som sökanden framfört kan följaktligen inte styrka att kommissionen gjorde en uppenbart oriktig bedömning när den fann att de selektiva reparationssystemen inte var diskriminerande.

– *Den tredje invändningen: Huruvida de selektiva reparationssystemen är proportionerliga*

75 Vad gäller frågan huruvida de selektiva reparationssystemen är proportionerliga har sökanden för att visa att reparationssystemen i fråga är oproportionerliga hänvisat till att äldre eller enkla klockor inte är komplicerade.

76 Enligt kommissionen kan denna invändning inte godtas.

77 Sökanden har inte förklarat hur uppställandet av samma krav för reparation av äldre eller enklare klockor skulle gå utöver vad som är nödvändigt för att uppnå de eftersträlvade målen. Vidare framgår av handlingarna i målet att selektiva reparationssystem innefattar grader av krav och investeringar som varierar beroende på klockmodell och typer av reparation, och att skillnaderna mellan modellerna och de föreslagna tjänstenivåerna därför beaktas.

78 Sökanden har under alla omständigheter, under det administrativa förfarandet, medgett att de nationella sammanslutningarna av oberoende reparatörer krävde att deras medlemmar investerade i utbildning, verktyg och reservdelslager på motsvarande sätt som krävs av schweiziska klocktillverkare, vilket bekräftar att de investeringar som måste göras för att delta i det selektiva reparationssystemet är proportionerliga.

79 För övrigt har kommissionen konstaterat att investeringarna i fråga var gemensamma för flera varumärken, vilket ökade lönsamheten av dessa. Sökandens påstående under det administrativa förfarandet att antalet auktoriserade reparatörer nödvändigtvis var stort och ökade bekräftar att dessa system inte kräver alltför omfattande investeringar, eftersom de är tillgängliga.

80 Slutligen kan sökandens argument att de selektiva reparationssystemen är karaktäristiska för missbruk som anges artikel 102 FEUF inte väcka tvivel om huruvida de är objektivt motiverade, eftersom ovannämnda kriterier har iakttagits. Det kan därför inte tyda på att kommissionen gjorde en uppenbart oriktig bedömning.

81 Kommissionen gjorde såldes inte en uppenbart oriktig bedömning när den fann att det inte var uteslutet att de selektiva reparationssystemen som de schweiziska klocktillverkarna infört kan motiveras av syftet att bevara produkternas kvalitet, eftersom dessa system grundade sig på kvalitativa urvalskriterier som tillämpades på ett icke-diskriminerande sätt och var proportionerliga.

82 Talan kan således inte bifallas såvitt avser den tredje grunden.

Den andra grunden: en uppenbart oriktig bedömning av huruvida det förekommer missbruk till följd av vägran att tillhandahålla reservdelar

83 Sökandenas andra grund består av tre delar. Kommissionen gjorde för den första en oriktig bedömning när den ansåg att en leveransvägran av ett företag i dominerande ställning enbart kunde utgöra missbruk under vissa omständigheter. Kommissionen gjorde vidare en oriktig bedömning när den drog slutsatsen att de selektiva reparationssystemen i fråga var lagenliga enligt artikel 102 FEUF utifrån det förhållandet att de var lagenliga enligt artikel 101 FEUF. Slutligen gjorde kommissionen en uppenbart oriktig bedömning när den fastställde att vägran att tillhandahålla reservdelar inte berodde på att de schweiziska klocktillverkarna avsåg att reservera marknaden åt sig själva och att vägran inte kunde eliminera all konkurrens.

84 Kommissionen anser att talan inte kan vinna bifall såvitt avser denna grund.

Den andra grundens första del: att kommissionen gjorde ett fel vid fastställandet av de kriterier som är nödvändiga för att fastställa ett missbruk

85 Sökanden har kritiserat kommissionen för att ha intagit den ståndpunkten att en leveransvägran enbart kunde utgöra ett missbruk i den mening som avses i artikel 102 FEUF om den kunde eliminera all konkurrens och att avsaknaden av en objektiv motivering i sig inte är tillräcklig för att fastställa ett missbruk enligt artikel 102 FEUF.

86 Kommissionen har bestritt denna argumentation.

87 Domstolen och tribunalen har i detta avseende redan haft tillfälle att bedöma huruvida en leveransvägran av ett företag med dominerande ställning är förenlig med artikel 102 FEUF i en situation som kännetecknades av en primärmarknad för produkter, en marknad för reparations- och underhållstjänster vad avser dessa produkter och en marknad för reservdelar.

88 Av rättspraxis följer att vägran av ett företag som innehar en dominerande ställning på marknaden för en viss vara att efterkomma beställningar från en tidigare kund, utgör missbruk av denna dominerande ställning i den mening som avses i artikel 102 FEUF, när detta beteende kan eliminera konkurrensen från en handelspartner och inte är objektivt motiverat (se, för ett liknande resonemang, dom av den 6 mars 1974, Istituto Chemioterapico Italiano och Commercial Solvents/kommissionen, 6/73 och 7/73, EU:C:1974:18, punkt 25, och dom av den 14 februari 1978, United Brands och United Brands Continentaal/kommissionen, 27/76, EU:C:1978:22, punkt 183).

89 I punkt 38 i domen av den 26 november 1998, Bronner (C-7/97, EU:C:1998:569), slog domstolen dessutom fast att när den i domen av den 6 mars 1974, Istituto Chemioterapico Italiano och Commercial Solvents/kommissionen (6/73 och 7/73, EU:C:1974:18), och domen av den 3 oktober 1985, CBEM (311/84, EU:C:1985:394), fann att det utgör ett missbruk när ett företag i dominerande ställning på en viss bestämd marknad vägrar att till ett företag med vilket det konkurrerar på en angränsande marknad leverera råvaror respektive tillhandahålla tjänster som är

nödvändiga för detta företags verksamhet, gällde den ytterligare förutsättningen att beteendet i fråga var av beskaffenheten att eliminera all konkurrens från detta företags sida (dom av den 17 september 2007, Microsoft/kommissionen, T-201/04, EU:T:2007:289, punkt 326).

90 För att dra slutsatsen att det föreligger missbruk i den mening som avses i artikel 102 FEUF, krävs att vägran att tillhandahålla de aktuella produkterna eller tjänsterna är av beskaffenheten att undanröja all konkurrens på marknaden från den som efterfrågar produkterna eller tjänsterna, att denna vägran inte är objektivt motiverad, och att dessa produkter eller tjänster i sig är oundgängliga för att den som efterfrågar den ska kunna bedriva sin verksamhet (se, för ett liknande resonemang, dom av den 26 november 1998, Bronner, C-7/97, EU:C:1998:569, punkt 41, och dom av den 9 september 2009, Clearstream/kommissionen, T-301/04, EU:T:2009:317, punkt 147).

91 Kommissionen gjorde sig följaktligen inte skyldig till något fel när den i skälen 105 och 106 i det angripna beslutet erinrade om att en leveransvägran av ett företag i dominerande ställning endast under vissa omständigheter kunde utgöra ett missbruk i den mening som avses i artikel 102 FEUF. För att kunna fastställa ett missbruk krävs att det finns en risk för att all effektiv konkurrens elimineras. Kommissionen gjorde sig följaktligen inte heller skyldig till något fel när den anförde att avsaknaden av objektiv motivering inte i sig utgjorde ett tillräckligt skäl för att fastställa ett missbruk enligt artikel 102 FEUF.

Den andra grundens andra del: att kommissionen gjorde en oriktig bedömning avseende förekomsten av missbruk i den mening som avses i artikel 102 FEUF mot bakgrund av rättspraxis avseende artikel 101 FEUF

92 Sökanden har kritiserat kommissionen för att ha grundat sin slutsats att reparationssystemen och det inneboende förbudet mot att tillhandahålla delar utanför systemet är förenligt med artikel 102 FEUF på bedömningen att de är förenliga med rättspraxis avseende artikel 101 FEUF.

93 Kommissionen har bestritt denna argumentation.

94 Av domstolens praxis framgår att den omständigheten att artikel 101 FEUF är tillämplig på ett avtal inte utesluter att artikel 102 FEUF är tillämplig på avtalsparternas agerande, om villkoren för tillämpning av vardera bestämmelsen är uppfyllda och att den omständigheten att ett förfarande är tillåtet bland aktörer som är utsatta för en effektiv konkurrens och tillåtet enligt artikel 101 FEUF således inte innebär att samma förfarande hos ett företag med en dominerande ställning aldrig kan utgöra missbruk av denna ställning (dom av den 16 mars 2000, Compagnie maritime belge transports m.fl./kommissionen, C-395/96 P och C-396/96 P, EU:C:2000:132, punkterna 130 och 131). Fastställandet att ett agerande är lagligt enligt artikel 101 FEUF innebär i princip inte att agerandet är lagligt enligt artikel 102 FEUF, utan det är snarare nödvändigt att pröva villkoren för tillämpning av sistnämnda bestämmelse är uppfyllda.

95 I förevarande fall hänvisade kommissionen, i skälen 119, 122 och 128 i det angripna beslutet, visserligen till den omständigheten att de selektiva reparationssystemen i fråga är förenliga med artikel 101.1 FEUF, när den fann att dessa system inte medförde några konkurrensbegränsande verkningar, eftersom de grundade sig på kvalitativa kriterier och uppfyllde de villkor som uppställts i rättspraxis avseende artikel 101.1 FEUF. Den tillämpade således rättspraxis avseende tillämpningen av denna bestämmelse för att visa att införandet av de selektiva reparationssystemen i fråga inte var av den beskaffenheten att de kunde eliminera all konkurrens, det vill säga för att bedöma om villkoret för tillämpning av artikel 102 FEUF var uppfyllt.

96 Eftersom de selektiva reparations- och distributionssystemen emellertid inte omfattas av artikel 101.1 FEUF då de anses som konkurrensfaktorer till följd av att de uppfyller vissa villkor (se, för ett liknande resonemang, dom av den 25 oktober 1983, AEG-Telefunken/kommissionen, 107/82, EU:C:1983:293,

punkterna 33–35, dom av den 13 oktober 2011, Pierre Fabre Dermo-Cosmétique, C-439/09, EU:C:2011:649, punkterna 40 och 41, och dom av den 27 februari 1992, Vichy/kommissionen, T-19/91, EU:T:1992:28, punkt 65), kunde kommissionen emellertid inom ramen för det stora utrymme för skönsmässig bedömning den förfogar över enligt ovan i punkt 34 nämnda rättspraxis anse att det förhållandet av sådana system är förenliga med denna bestämmelse utgjorde en omständighet på grundval av vilken det tillsammans med andra faktorer kunde fastställas att det var osannolikt att de har som effekt att undanröja all konkurrens i den mening som avses i rättspraxis avseende artikel 102 FEUF.

- 97 Det ska i detta avseende erinras om att kommissionen, utöver hänvisningen till att reparations- och distributionssystemen är förenliga med artikel 101.1 FEUF, även grundade sig på andra omständigheter, såsom att det råder konkurrens mellan auktoriserade reparatörer på den berörda marknaden (skäl 118) och det förhållandet att de selektiva nätverken för reparation var tillgängliga för de reparatörer som önskade ansluta sig till dem (skäl 123).
- 98 Kommissionen gjorde under dessa omständigheter inte något fel när den bedömde sannolikheten för att leveransvägran i fråga ger upphov till konkurrensbegränsande verkningar som utgör missbruk i den mening som avses i artikel 102 FEUF på grundval av bland annat de villkor som uppställts i rättspraxis avseende artikel 101.1 FEUF som syftar till att kontrollera att de selektiva distributions- och reparationssystemen inte medför en begränsning av konkurrensen som är oförenlig med denna bestämmelse, i synnerhet som den grundade bedömningen på andra faktiska omständigheter som visar att det inte finns någon risk för att all effektiv konkurrens elimineras.

Den andra grundens tredje del: kommissionen gjorde en uppenbart oriktig bedömning vad gäller de schweiziska klocktillverkarnas avsikt att reservera marknaden åt sig själv och risken för eliminering av all effektiv konkurrens

- 99 Sökanden anser att kommissionen gjorde en uppenbar oriktig bedömning vad gäller förekomsten av missbruk, eftersom den beaktade de schweiziska klocktillverkarnas avsikt att inte reservera marknaden åt sig själva och fann att leveransvägran i fråga inte kunde eliminera all konkurrens.
- 100 Kommissionen har bestritt denna argumentation.

– Den första invändningen: Beaktandet av de schweiziska klocktillverkarnas avsikt

- 101 Kommissionen är, vid sin bedömning av ett dominerande företags beteende och för att avgöra om detta företag har missbrukat sin dominerande ställning, skyldig att beakta samtliga relevanta faktiska omständigheter som hänför sig till detta beteende (se dom av den 19 april 2012, Tomra Systems m.fl./kommissionen, C-549/10 P, EU:C:2012:221, punkt 18 och där angiven rättspraxis).
- 102 Förekomsten av en konkurrensbegränsande avsikt är således endast en av många faktiska omständigheter som kan beaktas för att bedöma om det rör sig om missbruk av dominerande ställning (dom av den 19 april 2012, Tomra Systems m.fl./kommissionen, C-549/10 P, EU:C:2012:221, punkt 20).
- 103 Kommissionen gjorde följaktligen inte någon uppenbart oriktig bedömning när den beaktade den omständigheten att de schweiziska klocktillverkarna förklarar att de infört sina selektiva reparationssystem av andra skäl än deras avsikt att reservera marknaderna för reparation och underhåll åt sig själva, eftersom den inte uteslutade grundade sig på den omständigheten för att motivera sin slutsats att sannolikheten för att fastställa ett åsidosättande av artikel 102 FEUF var liten.

– Den andra invändningen: Bedömningen av risken att vägran att tillhandahålla reservdelar eliminerar all effektiv konkurrens

- 104 Enligt sökanden kan vägran att tillhandahålla reservdelar till oberoende reparatörer eliminera all konkurrens på de berörda marknaderna, eftersom antalet auktoriserade reparatörer är mycket begränsat och deras marknadsandelar är extremt begränsade.
- 105 Enligt kommissionen kan denna invändning inte godtas.
- 106 När det gäller kravet på undanröjande av all konkurrens är det inte nödvändigt att, vid fastställandet av att artikel 102 FEUF har åsidosatts, styrka att all konkurrens på marknaden undanröjs, utan det räcker att styrka att den aktuella vägran riskerar att, eller är av beskaffenheten att, undanröja all konkurrens på marknaden (dom av den 17 september 2007, Microsoft/kommissionen, T-201/04, EU:T:2007:289, punkt 563, och dom av den 9 september 2009, Clearstream/kommissionen, T-301/04, EU:T:2009:317, punkt 148).
- 107 Kommissionen har i detta avseende för det första i skälen 73, 110, 118 och 162 i det angripna beslutet konstaterat att det förekom konkurrens mellan auktoriserade reparatörer och schweiziska klocktillverkare på marknaden för reparation, eftersom de valdes ut på grundval av kvalitativa kriterier och de selektiva systemen var tillgängliga för samtliga oberoende reparatörer som uppfyllde dessa kriterier och som önskade ansluta sig till dessa system.
- 108 Eftersom det av analysen av särdragen hos de selektiva reparationssystemen i fråga i punkterna 60–81 ovan framgår att de kan anses som konkurrensfaktorer som inte omfattas av artikel 101.1 FEUF, gjorde kommissionen inte något fel när den av det konstaterandet och av andra ovan i punkt 107 nämnda omständigheter drog slutsatsen att det var osannolikt att införandet av sådana system medför risken att all effektiv konkurrens elimineras.
- 109 Kommissionen anförde för det andra, i skäl 122 i det angripna beslutet, att konkurrens även uppkom till följd av möjligheten för auktoriserade reparatörer att utföra reparationer för flera varumärken. Till följd av möjligheten att garantera stordriftsfördelar är emellertid den omständigheten att auktoriserade reparatörer kan utföra reparationer för flera varumärken också en konkurrensfaktor på marknaden för reparation som bidrar till att visa att det är osannolikt att det fastställs att det föreligger en risk för att all effektiv konkurrens elimineras.
- 110 För det tredje har kommissionen, i punkt 123 i det angripna beslutet, även påpekat att oberoende reparatörer hade anslutit sig till reparationssystemen för vissa varumärken under undersökningen. Sökanden har emellertid varken hävdad eller visat att alla oberoende reparatörer som uppfyller kriterierna är förhindrade från att delta i ett eller flera selektiva reparationssystemen. Sökanden har för övrigt inte ingett någon bevisning för att de reparatörer som uppfyllde kriterierna inte godkändes som auktoriserade reparatörer.
- 111 Mot bakgrund av samtliga de omständigheter som kommissionen har anført förefaller det således som om den ansåg att risken för att den effektiva konkurrensen skulle elimineras var liten, utan att den därvid gjorde sig skyldig till en uppenbart oriktig bedömning. Med hänsyn till de selektiva reparationssystemens funktion råder konkurrens såväl mellan auktoriserade reparatörer som mellan dessa reparatörer och tillverkarnas interna reparationsverkstäder. Dessutom framgår av de övriga omständigheter som kommissionen analyserat att särdragen hos de selektiva reparationssystemen i fråga möjliggör för nya aktörer att träda in på marknaden för reparation och att det därför finns ett potentiellt konkurrenstryck som kan bekräfta att det inte föreligger någon risk för att all effektiv konkurrens elimineras vad gäller funktionen av de reparationssystem som granskats i förevarande fall.

- 112 För det fjärde kan minskningen av antalet oberoende reparatörer som är anslutna till en nationell sammanslutning av oberoende reparatörer i sig inte visa att all effektiv konkurrens elimineras. Artikel 101 FEUF är för övrigt, i likhet med övriga konkurrensregler i fördraget, inte enbart avsedd att ta till vara konkurrenternas eller konsumenternas direkta intressen, utan ska även skydda marknadsstruktur och därmed konkurrensen som sådan (dom av den 19 mars 2015, Dole Food och Dole Fresh Fruit Europe/kommissionen, C-286/13 P, EU:C:2015:184, punkt 125). Nödvändigheten av att bibehålla en sund konkurrens innebär således inte att det är nödvändigt att skydda existensen av oberoende reparatörer som sådana.
- 113 För det femte kan sökandens hänvisning till ett utdrag i en skrivelse från år 2005 som innehåller en preliminär slutsats av kommissionen enligt vilken de schweiziska klocktillverkarna har försökt att reservera marknaden för reparation och underhåll åt sig själva, inte påvisa ett uppenbart fel. Denna slutsats kan inte dras av det utdrag som sökanden återgett där kommissionen enbart konstaterat att det för att bevara produktens värde krävs att service efter försäljning tillhandahålls antingen av klocktillverkarna själva eller i auktoriserade serviceverkstäder, det vill säga av utomstående företag. Dessutom innehöll skrivelsen, såsom kommissionen har påpekat, enbart en preliminär ståndpunkt som uttrycktes innan tribunalen ogiltigförklarade det första avslaget på klagomålet, och denna följdes av en ytterligare undersökning av de berörda marknaderna. Under dessa omständigheter kan det förhållandet att kommissionens slutliga ståndpunkt inte överensstämmer med dess preliminära ståndpunkt, om den antas vara styrk, inte innebära att kommissionens bedömning är behäftad med ett fel.
- 114 För det sjätte kan inte kommissionens bedömning angående sannolikheten för att missbruk förekommer ifrågasättas av sökandens påståenden dels att marknaden för reservdelar och marknaden för underhålls- och reparationstjänster ökar, dels att priserna för de reparationer och det underhåll som utförs av tillverkarna inte är obetydliga. Missbruksbegreppet är ett objektivt begrepp som omfattar sådana beteenden av ett företag med dominerande ställning som kan påverka strukturen på en marknad och det är inte beroende av volymen av marknaden i fråga (se, för ett liknande resonemang, dom av den 17 december 2003, British Airways/kommissionen, T-219/99, EU:T:2003:343, punkt 241). Marknadsvolymen påverkar således inte bedömningen av huruvida det föreligger ett missbruk.
- 115 För det sjunde kan inte heller sökandens argument att kommissionen inte har beaktat de kriterier som fastställs i kommissionens meddelande med titeln "Vägledning om kommissionens prioriteringar vid tillämpningen av artikel [102 FEUF] på företags missbruk av dominerande ställning genom utestängande åtgärder" (EUT C 45, 2009, s. 7) visa att kommissionen gjorde ett uppenbart fel. Enligt detta meddelande betraktar kommissionen leveransvägran som prioriterade för det första när vägran gäller en produkt eller tjänst som är objektivt nödvändig för att kunna konkurrera effektivt i ett senare marknadsled, för det andra när vägran sannolikt kommer att leda till att effektiv konkurrens sätts ur spel i ett senare marknadsled, för det tredje när vägran sannolikt kommer att skada konsumenterna. Eftersom kommissionen fann, utan att göra ett uppenbart fel, att sannolikheten att en risk för att all konkurrens elimineras skulle konstateras var liten, uppfyllde förevarande mål inte ett av de kumulativa kriterierna för att kunna prioriteras. Eftersom ett av kriterierna inte var uppfyllt var det inte nödvändigt att bedöma huruvida de argument som sökanden framfört avseende de två andra kriterierna var välgrundade, vilka avsåg frågan om huruvida reservdelarna var objektivt nödvändiga för att kunna konkurrera effektivt och den skada som konsumenterna skulle åsamkas.
- 116 Kommissionen gjorde således inte någon uppenbart oriktig bedömning när den fann att sannolikheten att det skulle kunna konstateras att det fanns en risk för att all konkurrens elimineras var liten.
- 117 Kommissionen gjorde följaktligen ingen uppenbart oriktig bedömning när den fann att det var osannolikt att ett missbruk skulle konstateras till följd av vägran att tillhandahålla reservdelar.
- 118 Talan kan således inte vinna bifall såvitt avser den andra grunden.

Den första grunden: kommissionen gjorde en oriktig bedömning av de schweiziska klocktillverkarnas inflytande på marknaden

- 119 Sökanden har inom ramen för denna grund kritiserat kommissionen för att ha konstaterat att det inte var uteslutet att de schweiziska klocktillverkarna hade en dominerande ställning på marknaden för tillhandahållande av reservdelar, trots att de hade en monopolställning, utan att beakta denna omständighet vid bedömningen av sannolikheten av att missbruk förekom.
- 120 Kommissionen anser att talan inte kan vinna bifall såvitt avser denna grund.
- 121 Kommissionen fann i skälen 102 och 103 i det angripna beslutet att det inte kunde uteslutas att de schweiziska klocktillverkarna hade en dominerande ställning på marknaden för reparation och tillhandahållande av reservdelar, eftersom det för att träda in på dessa marknader krävdes omfattande investeringar till följd av deras särdrag.
- 122 I detta avseende följer av rättspraxis att en sådan dominerande ställning som avses i artikel 102 FEUF innebär att ett företag har en sådan ekonomisk maktställning att det kan hindra upprätthållandet av en effektiv konkurrens på den relevanta marknaden, genom att denna ställning tillåter företaget att i betydande omfattning agera oberoende, i förhållande till sina konkurrenter och sina kunder. Denna bestämmelse inför varken någon distinktion eller gradering avseende begreppet dominerande ställning. Så snart ett företag har den ekonomiska styrka som krävs enligt artikel 102 FEUF för att det ska anses ha en dominerande ställning på marknaden, ska dess beteende bedömas utifrån denna bestämmelse. I princip påverkar graden av marknadsstyrka effekterna av det aktuella företagets beteende snarare än förekomsten av missbruket som sådant. I princip påverkar graden av marknadsstyrka effekterna av det aktuella företagets beteende snarare än förekomsten av missbruket som sådant (dom av den 17 februari 2011, Teliasonera Sverige, C-52/09, EU:C:2011:83, punkterna 79–81, och dom av den 19 april 2012, Tomra Systems m.fl./kommissionen, C-549/10 P, EU:C:2012:221, punkterna 38 och 39).
- 123 Med tillämpning av nämnda rättspraxis saknar frågan om de schweiziska klocktillverkarna har ett starkare marknadsinflytande än det som kommissionen angett i princip betydelse vid prövningen av huruvida det beteende som de klandrats för utgör missbruk.
- 124 Eftersom det framgår av prövningen av den andra grunden att kommissionen inte gjorde en uppenbart oriktig bedömning när den fann att det beteende som de schweiziska klocktillverkarna klandrats för inte kan utgöra ett missbruk, följer av detta nödvändigtvis att den första grunden avseende felaktiv bedömning av de schweiziska klocktillverkarnas inflytande på marknaden är verkningslös.
- 125 Således är den första grunden verkningslös.

Den fjärde grunden: kommissionen gjorde en uppenbart oriktig bedömning avseende sannolikheten av att vägran att tillhandahålla reservdelar var resultatet av en samverkan eller samordnat förfarande

- 126 Sökanden har gjort gällande att kommissionen gjorde en uppenbart oriktig bedömning när den fann att det var osannolikt att de schweiziska klocktillverkarnas vägran att tillhandahålla reservdelar var resultatet av en samverkan eller samordnat förfarande. Sökanden har framfört tre argument till stöd för det påståendet. För det första hade de schweiziska klocktillverkarna ett intresse av att delta i ett sådant samordnat förfarande. För det andra kunde de schweiziska klocktillverkarna enbart uppnå målet att reservera marknaderna för reparation och underhåll åt sig själva genom att agera kollektivt. Slutligen borde kommissionen ha undersökt denna fråga närmare genom att inhämta protokoll från möten mellan två schweiziska handelssammanslutningar under vilka de schweiziska klocktillverkarna påstås ha diskuterat tillhandahållande av reservdelar till oberoende reparatörer.

- 127 Av rättspraxis följer att gradvisa beslut om leveransvägran, när de sträcker sig över en period som är så lång som i förevarande mål, tyder på att besluten inte var resultatet av en samverkan, utan av en följd av självständiga affärsbeslut (se, för ett liknande resonemang, dom av den 15 december 2010, CEAHR/kommissionen, T-427/08, EU:T:2010:51, punkterna 131 och 132).
- 128 Kommissionen fann i det angripna beslutet att utvecklingen med avseende på vägran inte var resultatet av en samverkan, utan av en följd av självständiga affärsbeslut som fattats av de schweiziska klocktillverkarna, eftersom dessa beslut inte hade fattats vid samma tidpunkt eller under samma period, utan gradvis och under en relativt lång tidsperiod. Sökanden har emellertid inte bestritt det tidsmässiga sammanhang i vilket de selektiva reparationssystemen infördes och leveransvägran ingick. Denne har dessutom framlagt skrivelser om vägran från åren 1996, 2000 och 2002.
- 129 Eftersom det följaktligen saknas bevisning för att det förelåg ett avtal eller en samverkan gjorde kommissionen inte någon uppenbart oriktig bedömning när den fann att det var osannolikt att vägran att tillhandahålla reservdelar var resultatet av en samverkan eller samordnat förfarande.
- 130 Argumentet att de schweiziska klocktillverkarna agerat i samförstånd av ekonomiska skäl, som kommissionen medgett, och argumentet att dessa tillverkare enbart kunde uppnå målet att reservera marknaderna för reparation och underhåll åt sig själva genom att agera kollektivt grundar sig på påståenden som inte har underbyggts och på att ett mål eftersträvas som sökanden inte har påvisat. I avsaknad av bevis som styrker att det föreligger ett avtal eller en samverkan kan dessa argument inte visa att kommissionen gjorde en uppenbart oriktig bedömning.
- 131 Vad gäller det förhållandet att kommissionen borde ha gjort en närmare utredning följer av ovan i punkt 61 anförd rättspraxis att eftersom kommissionen inte är skyldig att ta ställning till huruvida en överträdelse föreligger, kan den inte vara förpliktad att göra en utredning, eftersom en sådan inte kan ha något annat syfte än att söka finna bevis för förekomsten av en överträdelse, något den inte är skyldig att fastställa. Kommissionen kan således inte klandras för att inte ha försökt få tillgång till protokollet från mötena mellan två schweiziska handelssammanslutningar.
- 132 Kommissionen gjorde följaktligen inte en uppenbart oriktig bedömning när den fann att det var osannolikt att de schweiziska klocktillverkarnas vägran att tillhandahålla reservdelar var resultatet av en samverkan eller samordnat förfarande.
- 133 Talan kan således inte bifallas på den fjärde grunden.

Den femte grunden: åsidosättande av motiveringskyldigheten

- 134 Sökanden har gjort gällande att kommissionen inte har angett en lämplig motivering till sin vägran att bifalla klagomålet.
- 135 Kommissionen är skyldig att lämna en motivering när den inte avser att vidta någon åtgärd med anledning av ett klagomål. Eftersom motiveringen ska vara så preciserad och utförlig att tribunalen kan göra en effektiv prövning av hur kommissionen har utövat sin befogenhet att skönsmässigt fastställa med vilken prioritet klagomål ska behandlas, är denna institution skyldig att ange de faktiska omständigheter som ligger till grund för beslutet, samt de rättsliga överväganden som har föranlett kommissionen att anta beslutet (beslut av den 31 mars 2011, EMC Development/kommissionen, C-367/10 P, ej publicerat, EU: C:2011:203, punkt 75, och dom av den 21 januari 2015, easyJet Airline/kommissionen, T-355/13, EU:T:2015:36, punkt 70).
- 136 I förevarande fall räcker det att konstatera att det av det angripna beslutet framgår att kommissionen bedömde att sannolikheten för att fastställa en överträdelse av artikel 102 FEUF var begränsad, med hänsyn till att det inte finns någon risk för att vägran att tillhandahålla reservdelar och införandet av

selektiva reparationssystem eliminerar all effektiv konkurrens. Den fann vidare att sannolikheten för att fastställa en överträdelse av artikel 101 FEUF var begränsad, eftersom vägran att tillhandahålla reservdelar och införandet av selektiva reparationssystem var resultatet av självständiga affärsbeslut som fattats vid flera olika tidpunkter. Kommissionen tog dessutom ställning till samtliga påståenden som framförts i klagomålet, vilket sökanden inte har bestritt.

- 137 Kommissionen har under dessa omständigheter uppfyllt sin motiveringsskyldighet genom att klart och otvetydigt ange de faktiska omständigheter och den rättsliga bedömning som legat till grund för dess slutsats att det endast fanns en mycket liten sannolikhet för att artiklarna 101 och 102 FEUF hade överträtts. Eftersom dessa preciseringar gör det möjligt för tribunalen att göra en faktisk kontroll av hur kommissionen använde sitt stora utrymme för skönsmässig bedömning i det angripna beslutet, är det angripna beslutet tillräckligt motiverat.
- 138 Talan kan således inte bifallas såvitt avser den femte grunden.

Den sjätte grunden: åsidosättande av principen om god förvaltningssed

- 139 Enligt artikel 44.1 c i tribunalens rättegångsregler av den 2 maj 1991 ska ansökan om väckande av talan innehålla en kortfattad framställning av grunderna för talan. Dessa uppgifter ska vara tillräckligt klara och precisa, så att svaranden har möjlighet att förbereda sitt försvar och så att tribunalen kan pröva talan, i förekommande fall utan att ha tillgång till annan information.
- 140 Ansökan ska av den anledningen klart uttrycka vad grunden för talan består i, vilket innebär att en abstrakt redogörelse inte uppfyller kraven i rättegångsreglerna av den 2 maj 1991 (dom av den 12 januari 1995, Viho/kommissionen, T-102/92, EU:T:1995:3, punkt 68).
- 141 Sökanden har i sin ansökan enbart anfört att kommissionens slutsats är resultatet av ett förfarande under vilket den underlätit att noga undersöka de faktiska och rättsliga omständigheter som sökanden framfört i strid med sin rätt till god förvaltning, utan att framföra vidare argument till stöd för detta påstående.
- 142 Blott en hänvisning till principen om god förvaltningssed kan emellertid inte anses vara tillräcklig för att uppfylla villkoren avseende klarhet och precision som fastställs i rättegångsreglerna av den 2 maj 1991.
- 143 Den sjätte grunden kan således inte upptas till prövning.
- 144 Eftersom ingen av de grunder som sökanden framfört visar att kommissionen har överskridit gränserna för sitt utrymme för skönsmässig bedömning kan talan inte vinna bifall.

Rättegångskostnader

- 145 Enligt artikel 134.1 i tribunalens rättegångsregler ska tappande part förpliktas att ersätta rättegångskostnaderna, om detta har yrkats. Kommissionen och intervenienterna har yrkat att sökanden ska ersätta deras rättegångskostnader. Eftersom sökanden har tappat målet, ska kommissionens och intervenienternas yrkanden bifallas.

Mot denna bakgrund beslutar

TRIBUNALEN (andra avdelningen)

följande:

- 1) **Talan ogillas.**
- 2) **Confédération européenne des associations d'horlogers-réparateurs (CEAHR) ska ersätta rättegångskostnaderna.**

Prek

Buttigieg

Berke

Avkunnad vid offentligt sammanträde i Luxemburg den 23 oktober 2017.

Underskrifter